

N. 9.

WARSZAWA,

19 lutego
3 marca 1869 roku.

Wychodzi w każdą Środę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat, 28.

Expedycja i Skład Główny w Księgarni
Gebethnera i Wolffa, Krakowskie-Przed-
mieście, 415.

O P Ł A T A:

Merkury:	rocz.	pólr.	kwart.
w Warszawie	rub. 4	2	1
z przesyłką pocztą	„ 4,50	2,25	1,12 1/2

Ekonomista i Merkury.			
w Warszawie	8	4	2
z przesyłką pocztą	9	4,50	2,25

Cena ogłoszeń za 5 liter 1 kopiejka.
(około 10 kop. za wiersz).

MERKURY,

—
dodatek tygodniowy do Ekonomisty.
—

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Pokój czy wojna? Kwestja ta, wciąż od tak dawna otwarta, leży między Prusami a Francją. Słusznie utrzymują, że w interesie Prus byłoby utrzymanie pokoju aż do czasu przetrwania niedawno wsiąkniętych w ich organizm części Niemiec, aż do stosownej chwili, kiedy przyrząd trawiący gotów będzie przyjąć nowy żywioł — Niemcy południowe. Przeciwnie się rzecz ma co do Francji: laury Sadowy, na których wygodnie mogą spocząć Prusy, są dla niej cierniami; a po niepowodzeniu w Danji, Luxemburgu, Meksyku, jedyną pociechą w utrapieniu będzie chyba Mentana, ważna jaka próba broni, ale mizerna jako zwycięstwo. Że zatem Bismarkowi po myśli zwrot pokojowy, po umorzeniu, a raczej przytłumieniu sprawy wschodniej, — dziwić się temu trudno; oświadczenie jednak zadowolenia, które według pogłoski miał przesłać gabinetowi francuskiemu wyglądałoby zbyt ironicznie. Do utrzymania rządu francuskiego, pozornie przynajmniej, w charakterze pokojowym przyczynia się głównie minister stanu Rouher. Ale wpływ jego słabnie, szczególnie w obec zaciętej walki w Izbie prawodawczej przeciwko jego protegowanemu Hausmanowi, za marnotrawstwo w przebudowie Paryża, oraz w obec nowego kształtu reprezentacji rolnictwa francuskiego (Towarzystwo rolnicze), na czele której stanął Drouyn de Lhuys — przeciwnik Rouhera i jego systemu. Od dwóch lat już opinja publiczna wskazuje na p. Drouyn de Lhuys jako na człowieka, którego powołanie w danej chwili do władzy oznaczać ma koniec tymczasowości, a początek polityki stanowczej.

Po silnych wystąpieniach w Izbie (St. Paul i Thiers) przeciw projektowi ustalenia pożyczki na rzecz Paryża u Kredytu gruntowego zaciągniętej, projekt ten odrzucono i odesłano do komisji. Rouher odstąpił Hausmana, przyznał nawet nadużycia w jego administracji i głosował z większością. Nie zdoła jednak tém zatrząść śladów swego pośredniego udziału w tej olbrzymiej, bo 2 miliardowej operacji przekształcenia Paryża.

Bilanse bankowe niezmieniają charakteru zastoju i nieufności; giełdy odznaczają się ruchem przyspieszonym, niekiedy gorączkowym, spekulacja na krótką metę wykazuje co można. Ale takie wysilenia prowadzą zwykle apatję. Londyn jest może jedynym wielkim targiem pieniężnym gdzie ruch się zwolnił, a nawet renta (konsole) spadła na 92 1/3. To niżenie zresztą przypisują przyczynie specjalnej, — zamierzonemu wypuszczeniu nowej renty na wykupienie telegrafów od kompanij prywatnych, celem ześrodkowania tej służby w rękach rządu.

Ruch papierów publicznych na giełdzie warszawskiej był większy niż zwykle; niektóre znacznie się podniosły, mianowicie pożyczka premjowa ruska o przeszło 5% (145 1/2 — 145), listy zastawne o 1/2% (86 3/10 — 81 3/10), listy likwidacyjne o 1/10% (70,04); akcje i obligacje dr. ż. terespolskiej o 2 1/2% (97 — 92 1/2). Ale z drugiej strony podniosły się też prawie o 1 1/2% wexle zagraniczne, oprócz w. na Wiedeń.

TOWARZYSTWO ROLNICZE FRANCUSKIE

(Société des agriculteurs de France).

Rok 1868 stanowi epokę dla rolnictwa francuskiego. Interesa rolnicze nie miały dotąd we Francji właściwego przedstawicielstwa. Dawny kongres centralny rolniczy, powstały w 1843 r. wiadomy ze swego kierunku protekcyjnego i anti-liberalnego, rozwiązany został w r. 1851, a nic na jego miejsce nie postawiono. Pozostały tylko prowincjonalne stowarzyszenia i konkursy rolnicze, które ulegając przeważnemu wpływowi administracji, stały się polem popisu wymowy podprefektów i innych mówców urzędowych, wstępnym dla prawdziwych przedstawicieli rolnictwa francuskiego, a w końcu pośmiewiskiem ogólnym. Nareszcie z inicjatywy p. L e c o u t e u x, redaktora dziennika *Journal d'agriculture pratique* i zgodnie z objawionym niejednokrotnie usposobieniem opinii publicznej i samego rządu, w r. z. nastąpiło porozumienie się znakomitszych rolników francuskich i 12 maja zawiązane zostało Towarzystwo rolnicze, o którym pierwszą wiadomość podaliśmy już w Merkurym (N. 40 r. 1868).

W końcu grudnia odbyło się pierwsze posiedzenie tego Towarzystwa, i z tego powodu p. d'Esterno podaje (w *Journal des écon.*) obok wiadomości o samém posiedzeniu, kilka uwag o położeniu rolnictwa francuskiego, które w treści przytaczamy.

Zgromadzenie Towarzystwa rolników, mówi p. d'Esterno, nie jest wcale wypadkiem małego znaczenia: jest to dla rolnictwa rok 89. Mówiono też samo o odbytém niedawno badaniu, czyli t. z. śledztwie rolniczym (*enquête agricole*); ale badanie to nie miało właściwego charakteru, bo dokonane zostało przez ludzi obcych rolnictwu. Dopiero Towarzystwo obecnie zawiązane zdolne będzie po całorocznej pracy w końcu r. b. przedstawić prawdziwy program życzeń rolnictwa (*les Cahiers de l'agriculture*). Będzie to początek wielkiej, ale spokojnej rewolucji, prowadzącej do równowagi sił społecznych, — której oddawna rozmaite rządy we Francji napróżno szukają.

Przed r. 1789 przywilej był podstawą społeczności francuskiej. Stan rzeczy był nie dobry, ale ustalony i mógłby trwać jeszcze, gdyby uprzywilejowani lepiej pojmowali swoje położenie i pełnili obowiązki z prawami nierozłączne. Po rewolucji nastąpiła reakcja; pod hasłem *równości* wprowadzono nowego rodzaju przywilej, na rzecz tak zwanych profesji liberalnych, a klasie najliczniejszej rolników odjęto wpływ, władzę, nawet bogactwo. Ziemia, dawniej uprzywilejowana, stała się ofiarą nowego przywileju, dawniej panująca i uciskająca, została zaniedbaną i uciśnioną. Zamiast znieść nierówność, zmieniono tylko, przewrócono stosunek czynników. Zły to sposób postępowania, do równowagi nieprowadzący, złe też były jego następstwa: zniechęcenie mas, słabość rządów. Dzisiejszy rząd spostrzegł się w czas jeszcze i dał możność przyniesionemu rolnictwu wypowiedzenia się niezależnego. Zapewne, mogłoby się to stać wcześniej, bo od lat 80-u rolnictwo pozbawione jest swobody, dobrobytu, pieniędzy, kredytu; nieszczędnemu mu za to frazeologii mów urzędowych. Nadając prawa specjalne kupcom, bankierom, przemysłowcom, pozostawiono rolnictwu prawodawstwo ogólne, które właśnie w sferze przemysłu stawi go w wyjątkowym, specjalnym położeniu, gdyż go pozbawia korzyści innym przemysłowcom służących.

Nie wchodząc w szczegóły obaczmy rezultaty:

Od pewnego czasu zauważono przenoszenie się ludności wiejskiej bądź do stolicy i innych miast, bądź do Ameryki. Emigracja w ogóle jest faktem znanym; dowodzi ona wyraźnie że miejscowe

warunki istnienia są gorsze niż niepewność nowych stosunków. Na wszelkie skargi rolnictwa nowi uprzywilejowani odpowiadali frazesami. W towarzystwach i na konkursach rolniczych, podprefekci i inni mówcy urzędowi popisywali się z mowami politycznymi, a narzucony im obowiązek nauczania rolnictwa ludzi gruntownie z niem obeznanych wykonywali w sposób, którego śmieszność pokrywali powagą i nadużyciem władzy. Powolnych temu kierownictwu odznaczano i wynagradzano, a pótepiano ludzi prawdziwych przekonań, nauki i doświadczenia, którzy ostatecznie wyrzekli się udziału w tych zgromadzeniach. Wymowa podprefektów rozlegała się w próżnych salach; brakowało właśnie reprezentantów rolnictwa. Z rozporządzenia prefektów zapisywano ich na zaoczność do konkursów i przyznawano nagrody, wieńczono mimo ich woli i wiedzy (przypomina się Lekarz Moliera). Na tak zwanych bankietach rolniczych najmniej mówiono o rolnictwie; wznoszono toasty za zdrowie dygnitarzy od ministra do mera; — a często dochodziło do skandalu.

Taką to instytucję ma zastąpić Towarzystwo rolnicze francuskie; powołaniem jego jest przedstawiać rzeczywiste interesa rolnictwa, które dotąd poruczano w ręce ludzi dla rolnictwa obcych i obojętnych. Tak np. kiedy odbywano badanie w tak ważnej dla rolnictwa kwestji odsetków (*enquête sur l'intérêt de l'argent*); zasięgano zdania izb handlowych i notarialnych, finansistów, prawników, publicystów, rozmaitego rodzaju urzędników, wreszcie księży, — ale nie zapytano ani jednego rolnika. Kodex wiejski (*Code rural*) nie był również poddany pod rozbiór przedstawicieli rolnictwa. Toż samo stało się z kredytem rolniczym: kiedy przedmiot ten traktowany był w śledztwie rolniczym, unikano starannie opinii samych rolników. W ogóle wszelkie żywotne dla rolnictwa kwestje rozstrzygane były przez ludzi jemu obcych i po większej części na jego niekorzyść; — nowi uprzywilejowani żyjąc przedewszystkiem z rolnictwa, działali systematycznie przeciwko niemu i tłumili wszelkie pomysły jego wyzwolenia. Rolnik odosobniony nie mógł skutecznie opierać się działaniu sił połączonych.

Przeciwko temu odosobnieniu i temu uciskowi ma oddziaływać Towarzystwo rolnicze; łącząc, organizując rolników nada im siłę zbiorową, zdolną utrzymać równowagę z innymi siłami którym dotąd ulegali.

Posiedzenie trwało 8 dni. O polityce mowy nie było, — co jest do naśladowania w prowincjonalnych zebraniach rolniczych (*comices agricoles*), bo mowy polityczne są plagą „*bête noire*” rolnictwa francuskiego. Nie mało szkody rolnictwu przynieśli mówcy urzędowi, którzy zamiast łagodzić, zadrażniali stosunki; w nierówności majątkowej upatrywali zabytków feudalności, wywoływali pamięć wygasłych uczuć zawiści i t. p. W obecném zebraniu panowała zupełna harmonja; z największym szacunkiem wyrażano się o stosunku różnych klas rolników. Przy tej sposobności wspomnieć należy dawny kongres centralny, który miał swoje zalety, odznaczał się mianowicie duchem porządku i postępu; ale wielką jego wadą była wiara w inicjatywę rządową i brak niezależności. Towarzystwo rolnicze okazało szczególną troskliwość o swobodę działania i niezależność rolnictwa, i żąda dla niego osobnego ministra, a upatruje go w osobie p. de Lavergne albo Drouyn de Lhuys.

Przedmiotem obrad zebrania były liczne i ważne kwestje, a mianowicie: leśnictwo, uprawa wina, dzierzawy, mierzwienie, zaraza bydłęca, konkursy, szkoły rolnicze, kodex wiejski, reprezentacja rolnictwa. Potrącono i o kredyt rolniczy; ale właściwe zbadanie tego przedmiotu nastąpi w końcu roku bieżącego.

Prezydował Drouyn de Lhuys; głos zabierali: de Lavergne, Tocqueville, Lecouteux, Lefranc, Randot, Bouley, Vogué, Fouché de Careil, Barral i inni.

STAN OPERACJI BANKU POLSKIEGO.

	w d. 20 lutego	w ciągu tygodnia		w d. 27 lutego
		przybyło	ubyło	
		r	u b l i	
1. Skup. Portfel { w Warsz.	2.468.965, 32 ¹ / ₂	192361, 78	200752, 88 ¹ / ₂	2.460.574, 22
{ w Łodzi	435.342, 94 ¹ / ₂	.	.	435.342, 94 ¹ / ₂
{ w Włocł.	473.514, 42 ¹ / ₂	.	.	473.514, 42 ¹ / ₂
{ zagranicznych	183.316, 75 ¹ / ₂	4810, 08	470, 40	187.656, 43 ¹ / ₂
2. Zaliczenia na papiery publiczne	518.542, .	13064, .	11446, .	520.160, .
3. Pożyczki na zastaw { towarów { a) wełny	158.132, 60	8232, 83	29132, 83	137.232, 60
{ b) in. tow.	208.984, 71	4454, 14	1074, 14	212.364, 71
{ kosztowności	847 481, 69	8551, 79	9322, 39	846.711, 09
4. Otwarte kredyty	4.479.912, 05 ¹ / ₂	827337, 82 ¹ / ₂	939010, 13 ¹ / ₂	4.368.239, 74 ¹ / ₂
{ Monety srebrne	2.600.543, 99	.	2448, 87 ¹ / ₂	2.598.095, 11 ¹ / ₂
{ złote	43.967, 58 ¹ / ₂	.	.	43.967, 58 ¹ / ₂
5. Kasa { Bilety Banku Polskiego	738.771, .	40400, .	.	774.171, .
{ „ Kred. Cesarstwa	1.455.591, .	110657, .	.	1.566.248, .
{ Łącznie (5)	4.833.873, 57 ¹ / ₂	148608, 12 ¹ / ₂	.	4.982.481, 70

KURSA GIEŁDY.

w tygodniu 22—27 lutego 1869 r.

	Sto- pa o/ o	RÓWNIĄ (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU						Stosu- nek do równi na 100		
			Poniedz. 22 lutego	Wtorek 23	Środa 24	Czwart. 25	Piątek 26	Sobota 27			
			R	u	b	l	e				
1. Papiery publiczne.											
a) Rządowe.											
Polskie.		Oblięi Skarbowe (r. 100. 150 500).	4	100	.	.	.	80	80		
		Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	.	.	.	102	136		
		Cert. ban. na obl. cz. A (z. 300) z k.	5	45	.	.	.	51	113 ¹ / ₃		
		„ „ „ B (z. 200)	0	30	.	.	.	26,75	89 ¹ / ₆		
		Dow. Kom. Cen. Lik. (róż. sumy)	0	100	.	.	.	32,67	108 ⁹ / ₁₀		
		Listy likw. (r. 100. 250. 500. 1000) kupon	4	100	70,09	70,08	70,07	70	*51 70,05 70,04 0,96 ² / ₃	70	
Ruskie.		5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	83	83		
		Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	142,25	142,50	144	146	145,50	145 ¹ / ₂	
		„ „ „ z 1866 r.	5	100	141,75	142,25	144	145	145	145	
		„ „ „ lutowe	4	100	100,75	100,75	100,75	100,67	100,50	100 ¹ / ₂	
		„ „ „ sierpniowe	4	100	101	101	101	101	100,75	100 ³ / ₄	
	Bilety banku Pańs. (100 i wyżej)	5	100	88,25	88,33	89	89	89	89,50	89 ¹ / ₂	
b) Towarzystwo i Spółek.											
Polskie.		Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000 ser. 2	4	100	86	85,82	86,06	86,14	86,30	86,28	86 ³ / ₁₀
		„ „ „ kupon	4	100	80,83	80,82	81,06	81,14	81,30	81,28	81 ³ / ₁₀
		Oblig. Tow. Kred. Ziemskiego	5,475	100	99,17	99,25	99,17	99,17	99,25	99,25	99 ¹ / ₄
		Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	64,50	64,50	.	.	.	65	108 ¹ / ₂
		„ „ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	.	66	.	66,50	.	66 ¹ / ₂
		„ „ „ Teresp. (100)	5	100	95,25	.	96	.	96,50	97	97
		Obligacje „ „ „ Łódzk. (100)	5	100	.	.	86	86	86	86	86
Rus.		(Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	123	.	.	98 ² / ₅
	(Obligacje „ „ „	1 ¹ / ₂	100
2. Wexle.											
	Berlin (Tal. 100) 2 mies.	92,857	108,75	108,45	108,60	108,75	108,82 ¹ / ₂	109,12 ¹ / ₂	117 ¹ / ₂	
	Gdańsk (100) „	92,857	108,67 ¹ / ₂	117	
	Hamburg (M. B. 300) „	140,855	
	Londyn (Ł. 1) 3 „	6,304	7,41	.	7,39	7,40	7,42	.	117 ¹ / ₁₀	
	Paryż (Fran. 300) 2 „	75,214	88,65	.	.	88,80	88,95	88,95	118 ¹ / ₄	
	Wiedeń (Gul. 150) „	92,857	90,60	.	.	90,90	.	.	97 ⁹ / ₁₀	
	Petersburg (Rub. 100) 1 „	100	.	.	99,25	.	.	.	99 ¹ / ₄	
3. Monety.											
	Półimperjal	5,15	6,02	.	116 ⁹ / ₁₀	
	Napoleonor	5	
	Dukat holenderski	3	3,42	.	114	
	Rubel srebrny	1	
	Talar pruski	0,92.857	
	Gulden anstrjacki (papierowy)	0,62.906	

Warszawa.—Londyn.—Paryż.—Wiedeń.—Berlin.—Frankfurt.—Amsterd.—Hamburg.

STOPA SKUPU:	bankowa:	6 ⁰ / ₀	3	2 ¹ / ₂	4	4	2 ¹ / ₂	2 ¹ / ₂	
	giełdowa:	—	2 (2 ³ / ₄)	1 ¹ / ₂	4	2 ¹ / ₂ (3)	1 ³ / ₄ (2)	2 ¹ / ₂	1 ³ / ₄

Wiadomości bieżące.

— Podatek kwaterunkowy w Warszawie — Na przedstawienie p. o. Prezydenta m. Warszawy, Komitet Urządzący na posiedzeniu 10¹⁰/₂₂ stycznia r. b. postanowił:

1. Na zaspokojenie wydatków kwaterunkowych w ciągu roku 1869 pobierać od właścicieli domów w Warszawie i na przedmieściach opłatę kwaterunkową według normy na r. 1868 zatwierdzonej, a mianowicie: a) od właścicieli domów czyniących dochodu rocznego więcej jak rubli 500, — procent w stosunku 5⁰/₀ od dochodu wykazanego do podatku podymnego; b) z domów zaś przynoszących właścicielom nie więcej jak 500 rubli rocznie—4⁰/₀ od tegoż dochodu.

2. Na pokrycie tychże wydatków i za tenże czas, pobrać od przemysłowców i handlujących opłatę w sumie ogólnej, podobnie jak w roku zeszłym, w przybliżeniu rubli 28436,55 wynoszącą.

— Kontrakty kijowskie w ogóle były mało ożywione; złe drogi i rostopy znacznie się do tego przyczyniły. Z powodu nieurodzaju buraków w gubernjach Kijowskiej i Podolskiej spodziewano się wysokich cen cukru. Mączka wprawdzie trzymała się dość wysoko, od rubli 5.⁵⁰ do 5.⁷⁰—ale transakcji było nie wiele. Rafinat przeciwnie, nieprzechodził 7 rubli, kiedy liczone przynajmniej na 7.⁴⁰. Odznaczał się cukier z fabryki ołszańskiej (gub. kijowskiej) hr. Władysława Branickiego, wytworzony według systemu diffuzji. System ten wchodzi coraz więcej w użycie i zasługuje na rozpowszechnienie.

Ogłoszenie.

Nakładem księgarni G. Sennewalda (ulica Miodowa N. 481, nowy 4), wyszło w Krakowie dzieło p. t. POWSZECHNE OGRODNICTWO, czyli nauka zakładania ogrodów, uprawy roślin użytkowych, a w szczególności pielęgnowania roślin warzywnych, kwiatów i drzew owocowych, z zastosowaniem do potrzeb kraju, — napisane przez Michała Czepińskiego, — wydanie 3-cie przejrzone i pomnożone przez Karola Langiego, członka Towarzystwa naukowego w Krakowie, Tow. ogrodniczych w Berlinie i Krakowie i in. 3 tomy, 57 ark. z drzeworytami. Cena rubli 4.

Nabyć można we wszystkich księgarniach w Warszawie, a na prowincji: u Arzta w Lublinie, Hurtiga i Mitwocha w Kaliszu, Możdżeńskiego w Kielcach, Lewińskiego w Suwałkach. Przesyłka od nakładcy na prowincję bezpłatna.